

Σε έναν από εκείνους τους λαμπρούς αφορισμούς που έχουν κατά κόρον χρησιμοποιηθεί σε αυτό το περιοδικό, ο E. P. Thompson ανέλαβε να «σώσει τον Λουδίτη θεριστή, τον 'απαρχαιωμένο' υφαντή, τον ουτοπιστή τεχνίτη, ακόμη και τον πλανημένο ακόλουθο της Τζοάνα Σάουθκοτ από την πελώρια συγκατάβαση των μεταγενέστερων».¹ Συμπαθητικά όλ' αυτά, αλλά όταν μιλάμε για τον Αρτέμη Σώρρα και τους οπαδούς του, η σωτηρία από τη συγκατάβαση είναι ιδιαίτερος δύσκολη. Το υποκείμενο είναι αντιπαθητικό, τα κίνητρα απόκρυφα, το αποτέλεσμα αποκρουστικό, η εικόνα κυμαίνεται μεταξύ φρενοκομείου και νύχτας των κρυστάλλων.

Δείτε για παράδειγμα τη διαδήλωση που διοργάνωσαν στην Πάτρα στις 5 του Απριλίου που μας πέρασε. Ο Σώρρας είχε ήδη καταδικαστεί για πώληση αυτοκινήτου που δεν ήταν δικό του, ή κάτι τέτοιο, σε οκτώ χρόνια φυλακή χωρίς αναστολή και στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων. Η αίτηση αναστολής της ποινής εκδικαζόταν. Οι οπαδοί του Σώρρα κατέφτασαν στην Πάτρα με λεωφορεία και αν πιστέψουμε τις εφημερίδες, κάπου επτακόσιοι από αυτούς συγκεντρώθηκαν έξω από το δικαστικό μέγαρο για δύο ώρες περιμένοντας την απόφαση.² Τελικά η συνεδρίαση αναβλήθηκε και οι οπαδοί του Σώρρα διαδήλωσαν στους δρόμους της Πάτρας. Οι φωτογραφίες από τη διαδήλωση είχαν κάπως έτσι:

Το κόλλημά μας με τις φωτογραφίες, ειδικά όταν οι φωτογραφίες είναι από την Πάτρα, το ξέρετε. Κι ετούτη εδώ δεν μας απογοητεύει. Γιατί για άλλη μια φορά είναι εμφανές ότι το σιχαμένο υποκείμενο για το οποίο μιλάμε, δεν -επαναλαμβάνουμε: ΔΕΝ- είναι η εργατική τάξη. Αντιθέτως: γενικά καλοντυμένοι, οι γραβάτες δεν λείπουν. Άντρες σε ποσοστό περίπου 70%. Ηλικίες, γενικά μιλώντας, από 30 και άνω. Εθνικότης ελληνική. Θρησκείμα χριστιανοσύμμοιο. Ναζιστικές αντιλήψεις, διακρίνονται αμυδρά. Χρέη στις τράπεζες, τεκμηριωμένα. Αποφασιστικότητα. Η υπόθεση που τόση ώρα προωθούμε ύπουλα, γίνεται επιτέλους κατανοητή: αν η διαδήλωση της 5ης του Απριλίου στην Πάτρα είχε κάποιο ενδιαφέρον, είναι γιατί, αν εξαιρέσουμε τους Έλληνες ναζιστές που είναι κατηγορία από μόνοι τους, οι πολιτικοποιημένοι μικροαστοί είχαν να φανούν οργανωμένα στο δρόμο από το μεγαλειώδες ταξικό ΟΧΙ του ελληνικού λαού.

Μικροαστοί, ναι, αλλά αυτό δεν απαντάει και πολλά. Και σας το λέμε από τώρα, οι ερωτήσεις είναι πολλές και δεν ξέρουμε να τις απαντήσουμε όλες. Ξέρουμε όμως πως ο Έλληνας μικροαστός είναι το πιο ανεξιχνίαστο πλάσμα των νοτιών Βαλκανίων. Και ότι κανείς δεν έχασε παρατηρώντας τη συμπεριφορά του. Είναι γι' αυτό που κάναμε τον κόπο να συνθέσουμε το έπος που ακολουθεί. Ο τίτλος είναι νομίζουμε ταιριαστός:

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΡΗΧΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΗΜΑ, ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ, ΤΟ ΧΡΕΟΣ, ΤΟΥΣ ΜΙΚΡΟΑΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΤΕΜΗ ΣΩΡΡΑ

Σκέψη Πρώτη: Περί Μικροαστών και Μεταφυσικής

Η καλύτερη αφετηρία για να περιγράψει κανείς την ταξική θέση του Έλληνα μικροαστού, δεν είναι η σχέση του με την εργασία, αλλά η σχέση του με το χρήμα. Νομίζουμε πως μπορούμε να υποστηρίξουμε με ασφάλεια ότι το χρήμα στον καπιταλισμό γίνεται αντιληπτό με τρεις τρόπους. Ο πρώτος τρόπος είναι η εργατική αντίληψη του χρήματος. Στην καθημερινή ζωή η εργατική τάξη έρχεται αντιμέτωπη με το χρήμα ως μισθό. Ο μισθός έρχεται στο τέλος του μήνα και αμέσως μετατρέπεται σε εμπορεύματα: το φαΐ, το νερό, το ρεύμα, τα ρούχα, το ενοίκιο και σε ειδικές περιπτώσεις ο οδοντίατρος, πληρώνονται, ο μισθός τελειώνει και πρέπει να αντικατασταθεί τον επόμενο μήνα έπειτα από εκατοντάδες ώρες εργασίας. Από τη σκοπιά της εργατικής τάξης, το χρήμα είναι αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Είναι μια σταθερή ροή που συντηρεί τη ζωή. Μετριέται σε εκατοντάδες ευρώ ανά μήνα.

Ο δεύτερος τρόπος αντίληψης του χρήματος είναι η σκοπιά της αστικής τάξης. Από αυτή τη σκοπιά, τα έξοδα που στον εργάτη φαίνονται κολοσσιαία, είναι στην πραγματικότητα αμελητέα. Το περίσσειμα χρησιμοποιείται κατά τα γνωστά: ο καπιταλιστής αγοράζει εργασία και πρώτες ύλες, παράγει νέα εμπορεύματα, τσεπώνει περισσότερο χρήμα και φτου κι απ' την αρχή στους αέναους κύκλους της καπιταλιστικής αξιοποίησης. Από τη σκοπιά της αστικής τάξης, το χρήμα είναι κεφάλαιο. Είναι μια αυξανόμενη

ροή με τη θαυμαστή ιδιότητα να μεγενθύνει τον ίδιο της τον εαυτό. Μετριέται σε δεκάδες ή και εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ ανά μήνα.

Η μικροαστική αντίληψη για το χρήμα είναι εντελώς διαφορετική. Ο μικροαστός δεν ξεοδεύει όλα του τα έσοδα για τις ανάγκες της ζωής. Πάντα κάτι περισσεύει από τον μισθό, τα ενοίκια, ή τα ειδικά επιδόματα που το κράτος έχει κανονίσει να υπάρχουν. Αλλά αυτό το «κάτι» δεν είναι αρκετό για να αγοραστεί εργασία σε ικανή ποσότητα ώστε ο μικροαστός να μετατραπεί σε καπιταλιστή. Ο μικροαστός ζει μεταξύ των δύο κόσμων. Η ταξική του θέση κρέμεται από αυτή την χρημάτινη κλωστή, από το μικρό περίσσειμα που συσσωρεύεται μήνα με τον μήνα δίχως ποτέ να γίνει κεφάλαιο, πιστοποιώντας όμως μια μικρή οικονομική άνεση, εξασφαλίζοντας την περιστασιακή μικρή πολυτέλεια, μετατρέπόμενο ενίοτε σε μικρή ιδιοκτησία. Από τη σκοπιά του μικροαστού, το χρήμα είναι θησαυρός. Δεν ρέει- συσσωρεύεται, πολλές φορές αποκλειστικά για την ίδια τη χαρά της συσσώρευσης. Είναι υπαρκτό και αποθηκευμένο κάπου. Και μετριέται σε χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες ευρώ.

Οι μικροαστοί είναι καταδικασμένοι να έχουν την πιο μεταφυσική αντίληψη για το χρήμα από οποιοδήποτε άλλο κοινωνικό κομμάτι. Το χρήμα στον καπιταλισμό είναι ακριβώς αυτό που θεωρούν οι εργάτες και τα αφεντικά, δηλαδή κεφάλαιο και αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Οι μικροαστοί όμως είναι καταδικασμένοι να κοιτάζουν το χρήμα

και να βλέπουν εκείνο που δεν υπάρχει, δηλαδή τον θησαυρό. Όντα περιορισμένης αντίληψης -είναι αυτή η περιορισμένη αντίληψη που αποτελεί τη βασική ιδεολογική τους αποσκευή- δεν έχουν μάτια παρά για το μικρό περίσσειμα, τη χρημάτινη κλωστή που αποτελεί ενσάρκωση του κρατικού εγγυημένου χαρακτήρα της κοινωνικής τους ύπαρξης. Πείθονται ότι ο κόσμος ολόκληρος δουλεύει όπως το μασούρι του παππού τους γιατί αυτή είναι η οπτική γωνία από την οποία είναι αναγκασμένοι να τον κοιτούν. Αυτή η μεταφυσική είναι που από το 2009 και μετά άρχισε να συνορεύει με την τρέλα. Ο μικροαστός στριμώχνεται, γιατί οι κρατικοί νόμοι που έως τώρα συντηρούσαν την ύπαρξή του μετατρέπονται. Ταυτόχρονα ο μικροαστός καλείται να κάνει τη δουλειά για την οποία δημιουργήθηκε, να διατηρήσει δηλαδή την κοινωνική σταθερότητα, εν ανάγκη και με το αίμα του. Φυσικά αποδεικνύεται πρόθυμος και ταυτόχρονα εξοργισμένος- δεν έχει άλλη επιλογή παρά να υποταχθεί στα σχέδια του άγριου Θεού του. Από το 2009 και μετά, οι ιδεολογίες του μικροαστού, η προσεκτικά καταμερισμένη οργή του, ο μισανθρωπισμός του και η σταθερή προσκόλληση στο κράτος του, είναι οι συμπεριφορές που αναλογούν στην κοινωνική συγκυρία.

Νομίζουμε πως τώρα είμαστε σε θέση να μιλήσουμε για το πώς, το γιατί -και κυρίως: για το αν- δώδεκα χιλιάδες από δαύτους πίστεψαν ότι ο Αρτέμης Σώρρας διαθέτει εξακόσια δισεκατομμύρια ευρώ και άμα λάχει τους τα χαρίζει.³

Σκέψη Δεύτερη: Περί Καπιταλισμού, Μεγάλων Αριθμών και Δημόσιου Χρέους

Πόσα αλήθεια είναι τα εξακόσια δισεκατομμύρια ευρώ που ισχυριζόταν ότι έχει αποθηκεύσει ο Αρτέμις Σώρρας; Μπορούμε να καταλάβουμε το μέγεθος του ποσού με μια απλή διαίρεση: ας πούμε ότι κάποιος -σχετικά υψηλόμισθος- αμοιβείται με 1000 ευρώ τον μήνα. Αυτός λοιπόν, για να πληρωθεί εξακόσια δισεκατομμύρια ευρώ θα χρειαστεί $600.000.000.000 / 12.000 = 50.000.000$, δηλαδή πενήντα εκατομμύρια χρόνια, περίπου όσο υποτίθεται ότι μας χωρίζει από την εποχή των δεινοσαύρων. Οπότε το νούμερο «εξακόσια δισεκατομμύρια» βρίσκεται τελείως εκτός της εμπειρίας ακόμη και του πιο υψηλόμισθου εργάτη. Από την άλλη όμως, αυτό το τερατώδες νούμερο δεν βρίσκεται ολωσδιόλου έξω από την κοινωνική ζωή. Για να κάνουμε άλλον έναν υπολογισμένο υπολογισμό, αν πενήντα εκατομμύρια άνθρωποι πληρώνονται ο καθένας με χίλια ευρώ τον μήνα, σε ένα μόλις χρόνο θα έχουν λάβει συνολικά εξακόσια δισεκατομμύρια ευρώ και πιθανόν θα έχουν εξασφαλίσει άλλα τόσα στα αφεντικά τους ως υπεραξία, ένα καλό κλάσμα της οποίας θα πληρωθεί ως άμεσοι και έμμεσοι φόροι προς το κράτος.

Οι υπολογισμοί μας γύρω από το νούμερο «εξακόσια δισεκατομμύρια» είναι υπολογισμένοι για να αναδείξουν μια πολιτική θέση: ότι το ίδιο το νούμερο διαθέτει μια *ειδική πολιτική και ταξική φύση*. Το νούμερο «εξακόσια δισεκατομμύρια» ως απλή μέτρηση, αντιστοιχεί στη μεταφυσική αντίληψη του μικροαστού για το χρήμα ως θησαυρό. Το ίδιο νούμερο όμως, όταν σχετίζεται με μισθούς και με χρόνο, δηλαδή με ανθρώπινη εργασία, (γιατί αυτόν τον συσχετισμό έκαναν οι φαινομενικά αθώοι υπολογισμοί μας), μας βάζει να φανταστούμε μια οπτική γωνία από την οποία όντως μπορεί να γίνει αντιληπτό. Αν υπήρχε κάποιος με δικαίωμα να ομιλεί για τις τύχες πενήντα εκατομμυρίων εργατών ως σύνολο, αν υπήρχε κάποιος με τη δυνατότητα να βάζει πενήντα εκατομμύρια εργάτες να δουλεύουν για χρόνια, τότε οπωσδήποτε αυτός ο κάποιος θα μπορούσε να ενδιαφέρεται, να κατανοεί και να χρησιμοποιεί νούμερα όπως το «εξακόσια δισεκατομμύρια». Προφανώς αυτός ο κάποιος υπάρχει. Είναι η αστική τάξη και ακόμη περισσότερο το κράτος της. Η δική τους σκοπιά είναι το χρήμα ως κεφάλαιο, μια ροή που γονιμοποιείται από την εργασία εκατομμυρίων εργατών για να αυξήσει τον εαυτό της. Και από αυτή τη σκοπιά, νούμερα όπως τα «εξακόσια δισεκατομμύρια» όντως έχουν νόημα. Μετρούν, περιγράφουν και συνεπώς καθορίζουν υπαρκτές κοινωνικές σχέσεις: συγκεκριμένα την καθημερινή ζωή των καπιταλιστικών κοινωνιών.

Αυτή η συζήτηση είναι σημαντικότερη από την αντίστοιχη περί του Αρτέμις Σώρρα και της μοίρας του. Γιατί από το 2009 και μετά, με κάποιο τρόπο μάθαμε να ζούμε με τους αριθμούς του είδους «εξακόσια δισεκατομμύρια» δίχως στην πραγματικότητα να τους καταλαβαίνουμε. Το δημόσιο χρέος είναι πάνω από

διακόσια «δισ», τα «κόκκινα δάνεια» των ελληνικών τραπεζών είναι κάπου εκατό «δισ» και το «έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου» είναι πενήντα «δισ» τον χρόνο. Το «δισ» ξεπετάγεται φάντης μπαστούνι έπειτα από πάσης φύσεως νούμερα, καταντά τετριμμένο και την ίδια στιγμή παραμένει απολύτως ακατανόητο. Μπορούμε να καταλάβουμε το πόσο ακριβώς ακατανόητο με μια απλή παρατήρηση: Όλα τα ποσά που αραδιάσαμε στην προηγούμενη πρόταση, στην πραγματικότητα *δεν υπάρχουν*. Ακριβέστερα, είναι όλα τους χρέη, οφειλές και ελλείμματα, δηλαδή περιγράφουν *σχέσεις* και όχι μετρήσεις φυσικών αντικειμένων. Ότι τέτοια νούμερα τείνουν να γίνουν αντιληπτά ως το αντίθετο, ως ποσά που κάπου «υπάρχουν» (εννοείται ως σταθερά στον χρόνο φυσικά αντικείμενα), είναι το μεγάλο ιδεολογικό επίτευγμα των αφεντικών, ο τρόπος με τον οποίο εξηγείται δημοσίως «η κρίση» από τις απαρχές της.

Για να καταλάβουμε τη μέθοδο με την οποία εξηγήθηκε «η κρίση δημοσίου χρέους», μπορούμε να εστιάσουμε στην παρομοίωση που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από τους ιδεολογικούς υπαλλήλους των αφεντικών από το 2009 και μετά: το κράτος, μας είπαν, είναι ένα νοικοκυριό. Όταν ένα «νοικοκυριό» ξοδεύει περισσότερο από όσα εισπράττει, είναι μοιραίο το «νοικοκυριό» να αποκτήσει χρέος. Και επειδή το ελληνικό κράτος ήταν ένα «νοικοκυριό» παραδομένο στα «λαμόγια», τα «λαμόγια» «φάγανε τα λεφτά» και ιδού τι πάθαμε: πρέπει να κόψουμε τους μισθούς.

Εκτός από την τελευταία ταχυδακτυλουργία (ουδέποτε εξηγήθηκε το πώς ακριβώς από τα «λαμόγια» περνάμε στο κόψιμο των μισθών, παρεκτός μέσω «Σόμπλε που έφαγε κόλλημα»), το υπόλοιπο θα πρέπει πλέον να μας είναι οικείο. Η αρχή εκ της οποίας, από το 2009 και μετά, περιγράφηκε η φύση της «κρίσης δημοσίου χρέους», δεν είναι άλλη από αυτήν που περιγράψαμε παραπάνω ως «η αντίληψη του μικροαστού για το χρήμα», δηλαδή το χρήμα ως θησαυρός. Και φυσικά το καπιταλιστικό κράτος ως ένας τεράστιος μικροαστός. Που λόγω κακοδιαχείρισης, λαμογιών κλπ δεν μπορεί πια να συσσωρεύσει τον τεράστιο θησαυρό του.

Κάθε Θεός που προορίζει τον εαυτό του να μακροημερεύσει είναι αναγκασμένος να παρουσιάζεται κατ' εικόνα και ομοίωση των υποτακτικών του. Αλλά η περίπτωση του ελληνικού κράτους και του θησαυρού του είναι στην πραγματικότητα εντελώς διαφορετική από την περίπτωση των μικροαστών υποτακτικών του. Δείτε για παράδειγμα μια πρόσφατη δήλωση του πέτσινου Βενιζέλου που θα ήθελε να είναι ο πραγματικός. Αυτός ο ειδικός του χρέους, ενώ η πρώτη φορά αριστερά είχε επιτέλους καταφέρει να νοικοκυρέψει το κράτος-νοικοκυριό

εξασφαλίζοντας ότι τα έσοδα είναι περισσότερα από τα έξοδα, δήλωνε ότι:

Το 2016 έπρεπε να έχουμε σύμφωνα με το πρόγραμμα, πρωτογενές πλεόνασμα 0,5% του ΑΕΠ, δηλαδή λιγότερο από 1 δισ. ευρώ και η Κυβέρνηση εμφανίζει πρωτογενές πλεόνασμα 4,2% του ΑΕΠ, δηλαδή έχει στραγγαλίσει την οικονομία, έχει απομυζήσει όλη τη ρευστότητα και λέει να, έκανα μία πολύ μεγάλη επιτυχία...⁴

Το «νοικοκυριό» επιτέλους νοικοκυρεύτηκε· κι όμως, ο πέτσινος Βενιζέλος θρηνεί. Η αντίφαση εξηγείται αν λάβουμε υπ' όψη ότι κάθε εθνικός καπιταλισμός είναι ένα σύστημα εξ ορισμού ελλειμματικό. Η αξία των μισθών είναι εξ ορισμού μικρότερη από την αξία των παραγόμενων εμπορευμάτων και είναι από αυτή τη διαφορά που προκύπτουν τα κέρδη. Αν η εθνική αστική τάξη παρέμενε περιορισμένη στα εθνικά σύνορα, δεν θα μπορούσε να πουλήσει όλες τις μαλακίες που φτιάχνει, συνεπώς δεν θα μπορούσε να έχει κέρδη. Αυτή η εκ γενετής ελλειμματικότητα αναιρείται με δύο τρόπους. Ο πρώτος τρόπος είναι οι εξαγωγές. Η εθνική αστική τάξη εξαγει τις μαλακίες που παράγει στη μάπα άλλων εθνικών αστικών τάξεων που κατ' αυτόν τον τρόπο γίνονται ακόμη πιο ελλειμματικές. Στη συνηθισμένη περίπτωση που οι εξαγωγές απαγορευθούν ή δεν πηγαίνουν και τόσο καλά, υπάρχει και ένας δεύτερος τρόπος αναιρέσης της ελλειμματικότητας του εθνικού κεφαλαίου: η κρατική παρέμβαση.

Πράγματι, όσον αφορά την «πραγματική οικονομία», ο ρόλος του κρατικού χρήματος δεν είναι να αποταμιεύεται για τις σπουδές των παιδιών, ή για να κάνει μάνιο ο Σκρουτζ μακ ντακ. Ο ρόλος του κρατικού χρήματος είναι να διοχετεύεται διαρκώς «στην πραγματική οικονομία», δηλαδή να αγοράζει καθημερινά τα εμπορεύματα που δίχως τις πληρωμές του κράτους δεν θα μπορούσαν να πουληθούν. Το κράτος φτιάχνει δρόμους και γέφυρες και οι κατασκευαστικές εταιρείες συμπληρώνουν τα «ελλείματά» τους. Το κράτος πληρώνει τα δωρεάν συγγράμματα των φοιτητών και εξασφαλίζει την ύπαρξη των αριστερών εκδοτικών οίκων των Εξαρχείων. Το κράτος πληρώνει τις φαρμακευτικές δαπάνες του ΕΣΥ εξασφαλίζοντας την ύπαρξη της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας. Και πάει λέγοντας.

Το κράτος βρίσκει αυτό το χρήμα με δύο τρόπους. Ο ένας είναι η φορολογία. Ο δεύτερος είναι ο δανεισμός. Είναι αυτός ο δεύτερος τρόπος που εκφράζεται με το περίφημο «έλλειμμα του προϋπολογισμού». «Έλλειμμα» σημαίνει ότι το κράτος δανειζεται κάθε χρόνο όσα χρειάζονται για να συμπληρώσει το έλλειμμα της εθνικής αστικής τάξης. Με αυτή την έννοια, το «έλλειμμα» και το «χρέος» δεν είναι προϊόν κλοπής, όπως άλλωστε και το κράτος δεν είναι ένας τεράστιος μικροαστός. Το «δημόσιο χρέος» είναι - πάντοτε ήταν- το μέτρο της υστέρησης του ελληνικού κεφαλαίου στην παγκόσμια εμπορική μάχη με τους ομοίους του. Εδώ πια δεν μιλάμε για την ανθρώπινη ή έστω τη μικροαστική εμπειρία, αλλά για το σύνολο της πλανητικής κοινωνικής εργασίας και

Εθνοσωτήρας το ανάγνωσμα

Από το 2010 και μετά, οι εθνοσωτήρες έγιναν της μόδας διανύοντας την απόσταση μεταξύ Βουλής και φυλακής με την ταχύτητα διάπτωτος αστέρος. Εδώ ο μακαρίτης Α. Βγενόπουλος εκτιμά ότι «οι πολιτικοί δημιούργησαν την κρίση», ότι παρόλ' αυτά «η ιδέα εθνικής κυβέρνησης είναι πρώιμη», καθώς και ότι «δεν σκοπεύει να γίνει πολιτικός». Αρχές του 2010.

τον τρόπο με τον οποίο αυτή διεξάγεται κάθε μέρα. Από αυτή τη σκοπιά είναι που νούμερα όπως το «εξακόσια δισεκατομμύρια» έχουν νόημα.

Φυσικά είναι αυτή ακριβώς η σκοπιά που κατά κανένα τρόπο δεν έπρεπε να γίνει αντιληπτή. Γιατί μια τέτοια αντίληψη θα σήμαινε ταυτόχρονα ότι η όλη υπόθεση δεν είναι ζήτημα «νοικοκυριού», αλλά ταξικού πολέμου: τα αφεντικά δεν τα πάνε καλά στον πόλεμο με τους ομοίους τους, το κράτος των αφεντικών δανείστηκε για να στηρίξει και αποκάλυψε το αποτέλεσμα «δημόσιο χρέος». Κάποια στιγμή, το δημόσιο χρέος (ή καλύτερα οι τόκοι του) συσσωρεύθηκε τόσο που κανείς σώφρων άνθρωπος δεν πίστευε πια ότι το ελληνικό κράτος θα μπορούσε να συνεχίσει έτσι κι ας διαφεντεύει δέκα μύρια κόσμο και διακόσια F-16. Οπότε το ελληνικό κράτος έπρεπε να στραφεί εκεί που στρέφονται τα κράτη σε τέτοιες περιπτώσεις: στην τόνωση των εξαγωγών μέσω υποτίμησης της εργασίας και στην προετοιμασία για πόλεμο.

Στο ιδεολογικό πεδίο, εκεί όπου διασφαλίζεται ότι τέτοια σχέδια εξελίσσονται διατηρώντας ταυτόχρονα κάποια επίφαση κοινωνικής συνοχής, η αφήγηση που χρησιμοποιήθηκε ήταν αυτή που περιγράψαμε: το χρήμα είναι θησαυρός. Τα «δισ» έγιναν αντιληπτά, όχι σαν αυτό που είναι -μέτρο των συσχετισμών μεταξύ των εθνικών αστικών τάξεων- αλλά σαν κάποιου είδους μασούρι που αποθηκεύεται κάπου. Το απίστευτο καραγκιοζιλίκι των τελευταίων χρόνων, με τους «γερμανούς», τα «νοικοκυριά», τα «λαμόγια», τους «προδότες» και τα δημοψηφίσματα, δεν ήταν σκέτη εξαπάτηση. Ήταν βασισμένο στην μικροαστική αντίληψη του κόσμου και συνεπώς στην ηγεμονεύουσα ιδεολογία.

Οπότε και ο Αρτέμης Σώρρας δεν εξαπάτησε κάποιον. Στην πραγματικότητα δεν είπε τίποτα περισσότερο από αυτά που ήδη έλεγαν όλοι οι οικονομολόγοι μαζί. Ότι τα λεφτά που χάθηκαν από τον οικογενειακό θησαυρό υπάρχουν κάπου. Ότι η «προδοσία» μπορεί να αναιρεθεί. Ότι τελικά το χρήμα δεν είναι μια διαρκής ροή - είναι μια ήρεμη λίμνη. Σε κάθε περίπτωση, οι οπαδοί του Σώρρα δεν πρέπει να γίνονται αντικείμενο κοροϊδίας επειδή «πιστεύουν» ότι κάπου υπάρχουν εξακόσια δισεκατομμύρια ευρώ. Κυρίως γιατί τέτοιοι άνθρωποι δεν «πιστεύουν» σε τίποτα πέρα από την πάρτη τους. Αλλά και γιατί ακολουθούν ακριβώς το σκεπτικό βάσει του οποίου διάφοροι συμπολίτες μας που κανείς δεν κοροϊδεύει, επέλεξαν το ηρωικό ΟΧΙ στο ηρωικό δημοψήφισμα του 2015.

Σκέψη τρίτη: Περί των τριών περιόδων ύπαρξης του Αρτέμη Σώρρα

Η ιστορία του Αρτέμη Σώρρα χωρίζεται σε τρεις

περιόδους. Η πρώτη είναι η περίοδος της ανάδυσης από την αφάνεια. Ο Σώρρας εμφανίστηκε το 2012. Θυμάστε; ήταν τότε που «οι διαδηλώσεις του αγανακτισμένου λαού θα μπαίνανε στη βουλή» και όλα μας τα προβλήματα θα λύνονταν. Οι εθνικοσοσιαλιστές της χώρας είχαν ανακαλύψει τα «δισεκατομμύρια» των γερμανικών αποζημιώσεων. Οι δεξιόι μιλούσαν για τα «δισεκατομμύρια» του ελληνικού κράτους ως κακοδιαχειριζόμενο νοικοκυριό. Όλοι μαζί είχαν ανακαλύψει «τα πετρέλαια της ΑΟΖ», επίσης αξίας δισεκατομμυρίων. Το επιχείρημα του Αρτέμη Σώρρα, ότι δηλαδή είχε βρει «ομόλογα εξακοσίων δισεκατομμυρίων» σε ένα σεντούκι και ετοιμαζόταν να τα χαρίσει «στον ελληνικό λαό» εφόσον το κράτος συμμορφωνόταν με ορισμένους εξυγιαντικούς όρους, όχι μόνο δεν ήταν λιγότερο ποιοτικό, αλλά βασιζόταν ακριβώς στις ίδιες παραδοχές. Το χρήμα ως θησαυρός και οι αδιανόητα μεγάλες ποσότητες χρήματος είχαν γίνει το ψωμοτύρι του καθημερινού λόγου. Πολύ λογικά, ο Σώρρας αποφάσισε να εμφανιστεί ως η ατομική ενσάρκωση του θησαυρού. Αυτή η έμπνευση δεν ήταν ατομική. Όπως όλοι οι καλοί μεσσίες, ο Σώρρας δεν έκανε άλλο από το να διασθανθεί τις προθέσεις και την κοσμοθεωρία του ποιμνίου και να τα εκφράσει με κατανοητούς όρους. Φαίνεται πως το έκανε καλούτσικα γιατί άρχισε να αποκτά πιστούς ακόλουθους και όλοι μαζί άρχισαν να ανοίγουν «τοπικά γραφεία», να ουρλιάζουν τα βράδια στο διαδίκτυο και τα λοιπά που κάνουν έκτοτε οι αποτρελαμένοι μικροαστοί της χώρας.

Η δεύτερη περίοδος ύπαρξης του Αρτέμη Σώρρα είναι η περίοδος της νομιμότητας και της ανάπτυξης. Το 2013, ένα χρόνο έπειτα από την εμφάνισή του, ο Αρτέμης Σώρρας βρέθηκε κατηγορούμενος για «διασπορά ψευδών ειδήσεων». Ο μνηντής ήταν ο Άδωνις Γεωργιάδης και η υπόθεση εκδικάστηκε στο Η' Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών. Οι «ψευδείς ειδήσεις» για τις οποίες κατηγορούνταν ο Σώρρας ήταν η ύπαρξη των εξακοσίων δισεκατομμυρίων που είχε ανακαλύψει στο σεντούκι. Το σκεπτικό με το οποίο ο Σώρρας κρίθηκε τελικά αθώος, έχει το ενδιαφέρον του. Σύμφωνα με το Η' Μονομελές Πλημμελειοδικείο, «από κανένα αποδεικτικό μέσο δεν αποδείχθηκε η αναλήθεια όσων υποστηρίζουν οι κατηγορούμενοι. Ειδικότερα, ουδόλως αποδείχθηκε η ανυπαρξία του ανωτέρου χρηματικού ποσού ή η πλαστότητα των τίτλων που το ενσωματώνουν». ⁵ Όντως; αφού το χρήμα δεν υπάρχει με φυσική μορφή, αλλά μόνο ως εγγραφές σε τραπεζικά βιβλία, η «απόδειξη της ανυπαρξίας» χρειάζεται πρόσβαση στα τραπεζικά βιβλία μιας τράπεζας του εξωτερικού. Αυτά βέβαια δίχως να συνυπολογίσουμε την σοβαρή πιθανότητα ο δικαστής του μονομελούς να πήρε κάνα χιλιάριο ο ίδιος, γιατί συμβαίνουν και αυτά.

Φαίνεται πάντως πως αυτή η υπόθεση έδωσε στον Σώρρα να καταλάβει κάτι παραπάνω σχετικά με τη φύση του χρήματος, που αν δεν το ξέρατε, τείνει να υπάρχει εφόσον το κράτος λείει ότι υπάρχει. Εκπρόσωποι της οργάνωσης του Σώρρα άρχισαν να γυρνούν σε επαρχιακά δημαρχεία προσφέροντας «χρήματα για έργα» από την απέραντη περιουσία του Σώρρα και προσπαθώντας να εξασφαλίσουν και άλλα «χαρτιά» όπως αυτό του Η' Μονομελούς Πλημμελειοδικείου. Και πράγματι, το 2013, ο Δήμαρχος Τροιζηνίας, Γιάννης Σαμπάνης, δέχτηκε να υπογράψει για τον Σώρρα ένα «πληρεξούσιο», πιθανόν για να ζητήσει δάνειο από την «Παγκόσμια Τράπεζα». «Μου προτάθηκε συνάντηση με τον Σώρρα», δήλωνε αργότερα ο Σαμπάνης,

[μου] είπε ότι είχε διασυνδέσεις, χρήματα και περιουσία. Είπε ότι θα έπαιρνε δάνεια από την Παγκόσμια Τράπεζα. Δεν είχα λόγο να μην του χορηγήσω την εξουσιοδότηση. Μη νομίζετε ότι έτρεφα ελπίδες ότι θα ερχόταν να επενδύσει. Ο δήμος όμως δεν διακινδύνευε τίποτα. ⁶

Κατά τη γνώμη του Σαμπάνη, η επίκληση στην παγκόσμια ισχύ της «Παγκόσμιας Τράπεζας» ήταν ιδιαίτερα πειστική. Και όντως, η παγκόσμια ισχύς της «Παγκόσμιας Τράπεζας» είχε προηγουμένως επικυρωθεί από εκατοντάδες χιλιάδες καθόλα λογικούς ανθρώπους στη Γένοβα και αλλού. Ακόμη πάντως και στην περίπτωση που η επίκληση της «Παγκόσμιας Τράπεζας» χρειάστηκε να ενισχυθεί με κάνα χιλιάριο, το τίμημα παραμένει μικρό, αφού ο Σώρρας μπορούσε στο εξής να ισχυρίζεται ότι

είναι φορέας της Κρατικής Εξουσίας και ενεργεί ως μόνιμος πληρεξούσιος-εκπρόσωπος και θεματοφύλακας της κυρίαρχης βούλησης του Ελληνικού Έθνους, εις την Ελλάδα και το εξωτερικό, η οποία του εκχωρήθηκε αμετακλήτως, δυνάμει του συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου, με Αρ. 6.157/12.09.2013 εκ του Δήμου (ενν. Τροιζηνίας), υπογράφοντας του Δημάρχου, κατόπιν ομόφωνης απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου. ⁷

Με τέτοια επιχειρήματα, οι οργανώσεις βάσης του Σώρρα πολλαπλασιάστηκαν και το 2014 ο Σώρρας κατόρθωσε να εκλέξει τον πρώτο του δημοτικό σύμβουλο. Το απευκαίριο συνέβη στην Καβάλα το 2014 και ο τυχερός λεγόταν Παράσχος Αγανικόλας, ήταν «ιχθυέμπορος» και υποσχέθηκε «192 έργα υποδομής». ⁸ Ταυτόχρονα, η συμμετοχή στην οργάνωση είχε αποκτήσει τις γνωστές πρακτικές εκδοχές: οι υποστηρικτές, χρεοφειλέτες όλοι τους, μπορούσαν να πληρώσουν κάποιες δεκάδες ευρώ και να προμηθευτούν ένα ειδικά διατυπωμένο εξώδικο που προέτρεπε την τράπεζα, εφορία κλπ στην οποία χρωστούσαν, να πάει να εισπράξει το χρέος από την

περιουσία του Αρτέμης Σώρρα.

Από το 2015 και μετά, τα εξώδικα των οπαδών του Σώρρα άρχισαν να πολλαπλασιάζονται. Λέγεται ότι «σε μεγάλη εφορία της επαρχίας το 2015 είχαν σταλεί τρία εξώδικα, ενώ το 2016 έφτασαν τα 550». Στο τέλος του 2016, τα εξώδικα των οπαδών του Σώρρα είχαν φτάσει τις 6.000, ενώ αλλού υπολογίζονται σε 12.000.⁹ Δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς το ποίον των συμπολιτών μας που έστειλαν τα εξώδικα:

χονδρέμπορος κατεψυγμένων τροφίμων, εισαγωγέας ειδών υγιεινής, διανομέας πετρελαίου, ιδιοκτήτης τεχνικής εταιρείας, ιδιοκτήτης εταιρείας οπτικών ειδών, έμπορος οικοδομικών υλικών και ιδιοκτήτης σχολής χορού. Εξώδικο για χρέη σε ΔΟΥ έστειλε και πρώην υποψήφιος βουλευτής μικρού κόμματος, που συμμετείχε στις εκλογές του 2012 αλλά δεν εξελέγη, καθώς η παράταξή του έμεινε εκτός κοινοβουλίου.¹⁰

Και φυσικά, δίπλα σε όλους αυτούς, βρίσκουμε μικρά αφεντικά που αρνούνταν να πληρώσουν τα ένοσημα των εργατών τους: «Μόνο σε μία περίπτωση, για το ΙΚΑ, 115 άτομα αρνήθηκαν να πληρώσουν, επικαλούμενοι τις “έξουσιοδοτήσεις” Σώρρα, οφειλές που ανέρχονται στα 4.700.000 ευρώ».¹¹ Προφανώς οι οπαδοί του Σώρρα δεν είναι τρελοί. Απλά δεν θέλουν να πληρώσουν, όπως όλα τα μικρά αφεντικά. Τα ατομικά τους συμφέροντα προσανατολίστηκαν κάτω από μια κοινή αφήγηση· που είναι εκείνη που πρότεινε ο Αρτέμης Σώρρας.

Αυτή η θεαματικά επιτυχημένη πρακτική εφαρμογή είναι που άνοιξε την τρίτη περίοδο ύπαρξης του Αρτέμης Σώρρα: την περίοδο της παρακμής και της πτώσης. Το πιστεύετε ή όχι, οι ανησυχίες γύρω από την εξέγερση των μικροαστών άρχισαν να πολλαπλασιάζονται στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους. Τα Χριστούγεννα του 2016, ακόμη και τα γιορτινά τραπέζια της ελίτ συζητούσαν το φαινόμενο. Τις συζητήσεις διέσωσε ο γνωστός μαχόμενος δημοσιογράφος Στέφανος Κασιμάτης:

Συμπωματικά, ένα από τα βράδια των γιορτών, σε ένα τραπέζι, βουλευτής της Ν.Δ. (ανερχόμενος), ο οποίος είχε την ευκαιρία εκ της θέσεώς του να περιοδεύσει σε όλη την Ελλάδα, έλεγε στη συντροφιά πως, σε κάθε πόλη που επισκεπτόταν, οι τοπικοί κομματικοί παράγοντες του επεσήμαιναν το πρόβλημα Σώρρα και πως ο ίδιος δυσκολευόταν, τότε, να το πάρει σοβαρά.¹²

Δυσκολευόταν «τότε»· «τώρα» από την άλλη, διάφοροι είχαν αρχίσει να παίρνουν τον Σώρρα πολύ στα σοβαρά. Τα αποκαλυπτικά δημοσιεύματα σχετικά με το ποίον του και το ποίον των υποστηρικτών του πολλαπλασιάστηκαν με γεωμετρικούς ρυθμούς. Τα κόμματα στη Βουλή άρχισαν να τσακώνονται σχετικά με το ποιος από όλους επέδειξε μεγαλύτερη ανοχή στο «φαινόμενο Σώρρα». Ο Βασίλης Λεβέντης χαρακτήρισε αδιανόητο «ένα τέτοιο φαινόμενο να διαιωνίζεται επί μακρόν και η Ελλάδα να το παρακολουθεί σαρκάζοντας και χαχανίζοντας». Ο Λεβέντης, που με τη λέξη «φαινόμενο» δεν εννοούσε τον εαυτό του αλλά τον Σώρρα, κάλεσε τη «Δικαιοσύνη να

δώσει επιτέλους οριστικό τέλος στο σίριαλ».¹³ Τελικά, τις πρώτες μέρες του 2017, ο υπουργός Δικαιοσύνης κύριος Κοντονής, «απέστειλε δημοσιεύματα του Τύπου σχετικά με τη δράση Σώρρα στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, Ξένη Δημητρίου», πρόσωπο προφανώς ανίκανο να διαβάσει εφημερίδα από μόνο του, και τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους.¹⁴ Σήμερα ο Αρτέμης Σώρρας κατηγορείται για «ένταξη, σύσταση και συγκρότηση εγκληματικής οργάνωσης, απάτες κατ' εξακολούθηση εις βάρος Δημοσίου, τραπεζών και ασφαλιστικών ταμείων σε συνδυασμό με τις επιβαρυντικές περιστάσεις του νόμου περί καταχραστών του Δημοσίου, απόπειρες απάτης κατ' εξακολούθηση, ξέπλυμα 'μαύρου' χρήματος, διασπορά ψευδών ειδήσεων, πρόκληση και διέγερση πολιτών σε διάπραξη κακουργημάτων και πλημμελημάτων».¹⁵ Και πάει λέγοντας.

Αναρωτιέται κανείς τι ήταν τελικά εκείνο που έκανε το ελληνικό κράτος να πάρει το Σώρρα στα σοβαρά.

Σκέψη τέταρτη: Περί του κράτους και της συνοχής του

Ας μεταφερθούμε για λίγο στον Ιούνιο του 2010, ούτε δύο μήνες έπειτα από τη θρυλική εμφάνιση του Γιώργου Παπανδρέου στο Καστελόριζο με θέμα «χρεοκοπία». Εκείνο τον Ιούνιο, οι πράκτορες της CIA με διδακτορικό, που τόσο έχουν βοηθήσει κατά καιρούς το παρόν έντυπο, θεώρησαν καλό να διακόψουν εσπευσμένα τη σειρά κειμένων που δημοσίευαν σχετικά με «σημαντικές περιοχές του πλανήτη», προκειμένου να αναφερθούν στην ελληνική περίπτωση. Το κείμενο που προέκυψε είχε τίτλο *Η Γεωπολιτική της Ελλάδας: και στην Καρδιά μια Θάλασσα* και εμείς που τότε διαβάσαμε ότι βρίσκαμε μπρος μας, το διαβάσαμε αμέσως μόλις εμφανίστηκε.

Πολλοί από εμάς έμειναν ανικανοποίητοι· με τα μάτια του τότε, κοτζάμ πράκτορες της CIA με διδακτορικό, αράδιαζαν τη μια μαλακία μετά την άλλη. Υποστήριζαν ότι το βασικό χαρακτηριστικό του ελληνικού κράτους είναι ο «κατακερματισμένος χαρακτήρας» του, ότι δηλαδή «μέχρι και σήμερα η τραχειά ελληνική γεωγραφία χωρίζει τη χώρα σε επιμέρους περιφέρειες και καθιστά σχεδόν αδύνατη κάθε μορφή αποτελεσματικού κεντρικού ελέγχου. Τα πάντα, από τις ταχυδρομικές διανομές μέχρι τη συλλογή των φόρων μετατρέπονται σε πραγματική πρόκληση».¹⁶ Η διατήρηση αυτής της κατακερματισμένης επικράτειας υπό κεντρικό έλεγχο απαιτεί, λέγανε, τον έλεγχο του Αιγαίου, ο έλεγχος του Αιγαίου απαιτεί ναυτικό και αεροπορία, άρα κολοσσιαία ποσά... και νάσου το χρέος. Ειδικά το τελικό τους συμπέρασμα φαινόταν τελειώς ξεκούδουνο:

Σήμερα, η Ελλάδα ούτε που μπορεί πλέον να διανοηθεί να ικανοποιήσει την πέμπτη γεωπολιτική της αναγκαιότητα, να κυριαρχήσει δηλαδή στην Ανατολική Μεσόγειο. Ακόμα και η τέταρτη αναγκαιότητα, η παγίωση της κυριαρχίας της στην ελληνική ενδοχώρα, όπως φάνηκε

Θησαυροί

Στις 30 Ιανουαρίου του 2017, η «Ελένη Γ.» ισχυρίστηκε ότι «ξέρει τα μυστικά του θησαυρού». Σήμερα, οι σοβαροί αναλυτές του περιοδικού που κρατάτε στα χέρια σας, αποδεικνύουν ότι «τα μυστικά του θησαυρού» ήταν άλλα. Σε περίπτωση πάντως που σας μπαίνουν ιδέες σκαψίματος, πρέπει να διευκρινίσουμε ότι σε μετέπειτα δημοσιογραφικές περιπέτειες της καλής εφημερίδας, ο εν λόγω θησαυρός αποδείχθηκε «καταραμένος». Όποιος τον πλησιάζει παθαίνει καρκίνο.

από την αδυναμία της Ελλάδας να εισπράξει φόρους, είναι προς συζήτηση. Σχεδόν το 25% της ελληνικής οικονομίας συγκαταλέγεται πλέον στη λεγόμενη παραοικονομία· ποσοστό που είναι με διαφορά το μεγαλύτερο μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών.¹⁷

Τα χρόνια που ακολούθησαν μας έδωσαν πολλές ευκαιρίες να καταλάβουμε καλύτερα τι εννοούσαν οι πράκτορες με τα ακαταλαβίστικα περί Ανατολικής Μεσογείου. Καταλάβαμε όμως και καλύτερα τι ακριβώς εννοούσαν με τα περί «κεντρικής εξουσίας» και «είσπραξης των φόρων». Το καλοκαίρι του 2012 ένα κλιμάκιο των «ράμπο του ΣΔΟΕ» αφίχθηκε στη μαγευτική Ύδρα με στόχο να ελέγξει τη φορολογική συμμόρφωση των τοπικών μαγαζατόρων. Πράγματι ανακάλυψαν ορισμένους που δεν έκοβαν αποδείξεις και συνέλαβαν τον γιο μιας τοπικής μαγαζατορίας. Ακολούθησε γενική εξέγερση «των κατοίκων». Αντιμέτωποι με τέτοιους βιετκόνγκ, οι «ράμπο του ΣΔΟΕ» αναγκάστηκαν να περάσουν για νύχτα αποκλεισμένοι στο αστυνομικό τμήμα της Ύδρας ενώ έξω περιφερόταν όχλος με δικράνια και δαυλούς (η περιγραφή του εξοπλισμού γίνεται ποιητική αδεία). Την επόμενη ημέρα, διμοιρίες των ΜΑΤ μεταφέρθηκαν από την Αθήνα «με πλοίο του πολεμικού ναυτικού» και «η τάξις απεκατεστάθη», έκφραση που εννοεί ότι οι «ράμπο του ΣΔΟΕ» κατόρθωσαν να αποχωρήσουν από το νησί παίρνοντας μαζί τους τον φοροφυγά που είχαν συλλάβει και με όλα τα μέλη τους στη θέση τους.¹⁸

Το 2012 ήταν και η χρονιά που έκανε την εμφάνισή του και ο Αρτέμης Σώρρας. Δεν είναι τυχαίο που οι προσπάθειες του Σώρρα επικεντρώθηκαν από το 2013 και μετά σε «επαρχιακά δημαρχεία», όπως της Τροιζηνίας ή της Γορτυνίας. Δεν είναι τυχαίο που ο Σώρρας κατόρθωσε να εκλέξει δημοτικό σύμβουλο στην Καβάλα. Δεν είναι τέλος τυχαίο που ο πρωτεγουσιάνος Κασιμάτης χρειάζεται να αφουγκραστεί έναν υποψήφιο βουλευτή που «εκ της θέσεώς του περιοδεύει σε όλη την Ελλάδα» προκειμένου να αντιληφθεί την πραγματική απή-

Mad Propaganda Skillz

Το ιδίωμα που έγινε πανελληνίως γνωστό από τις αυτοοργανωμένες συνελεύσεις της πλατείας Συντάγματος, εδώ κοσμεί το καπό μιας Μερσεντές της δεκαετίας του '90. Μας αρέσει να φανταζόμαστε ότι πρόκειται για την Μερσεντές της «όμορφης ελληνίδας δασκάλας», που είχε χρησιμοποιηθεί το 1999 στη Θεσσαλονίκη για να φράξει το δρόμο της «νατοϊκής φάλαγγας» προς Κόσοβο. Αλλά ακόμη και οι μητροπολιτικοί συμβολισμοί έχουν τα όριά τους.

χηση του Σώρρα εκτός Αθήνας.

Διότι, ας αναρωτηθούμε σύντροφοι αντικρατιστές, τι είναι η κρατική εξουσία στα πέρατα της επικράτειας, ας πούμε σε ένα μέρος όπως η Ύδρα; Το τοπικό αστυνομικό τμήμα πάντως, όπου καταφεύγουν οι κυνηγημένοι υπάλληλοι του ΣΔΟΕ όταν τα βρίσκουν σκούρα, είναι αποκλειστικά συμβολικό: τρεις μπάτσοι με οκτώ ώρες βάρδια ο καθένας. Οπλισμένοι με όπλα των οποίων ο συμβολικός χαρακτήρας αναδεικνύεται περαιτέρω μόλις καταφτάσει το πλοίο του πολεμικού ναυτικού φορτωμένο ματατζήδες. Στην πραγματικότητα η κρατική εξουσία στη Ύδρα είναι ο ίδιος ο «λαός», οι φοροδιαφεύγοντες μαγαζάτορες, οι παράνομες δοσοληψίες, οι τοπικοί λογαριασμοί. Που συντάσσονται με το κεντρικό κράτος μόνο για όσο αυτό αποδεικνύεται συμφέρον.

Ακόμη χειρότερα, οι τοπικοί μπάτσοι μπορεί να είναι και οι ίδιοι μέλη των τοπικών κοινωνιών, οπότε οι συμπάθειές τους μπορεί να αποδειχθούν θεαματικά κυμαινόμενες. Τον Ιούλιο του 2016, οι κρατικές αρχές της Ελευθερούπολης Καβάλας προσπάθησαν να διεξάγουν έναν πλειστηριασμό ακινήτου. Το ακίνητο βρισκόταν στο Διδυμότειχο και ο οφειλέτης έφερε το εξώδικο του Σώρρα και κατέθεσε μήνυση. Οι τοπικοί μπάτσοι θεώρησαν καλό να συλάβουν τη συμβολαιογράφο και να την κρατήσουν μία ώρα στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής. Τελικά ο πλειστηριασμός ματαιώθηκε. Λίγους μήνες μετά, με τον Σώρρα να κρύβεται, ο πρόεδρος του συμβολαιογραφικού συλλόγου Εφετείου Θράκης, Χρήστος Τερζίδης προσέθεσε μια ενδιαφέρουσα πινελιά στην όλη υπόθεση, μιλώντας στην Καθημερινή. Όπως εξηγούσε,

ένα εξώδικο δεν μπορεί να σταματήσει πλειστηριασμό. Απαραίτητη προϋπόθεση για να συμβεί αυτό είναι σχετική δικαστική απόφαση. Λίγες ημέρες μετά τα δύο συμβάντα έστειλ[α] αναφορά στους αρμόδιους εισαγγελείς με αποτέλεσμα να ζητηθεί η διενέργεια κατεπείγουσας προκαταρκτικής εξέτασης για τυχόν ευθύνες των επικεφαλής αστυνομικών οργάνων.¹⁹

Δηλαδή, για ανεξιχνίαστους λόγους, οι ντόπιοι μπάτσοι θεώρησαν καλό να ερμηνεύσουν τη νομοθεσία του κράτους τους όπως συνέφερε τον ιδιοκτήτη του ακινήτου στο Διδυμότειχο. Ταυτόχρονα μας απέδειξαν ότι υπάρχουν στιγμές όπου οι «τοπικές εξουσίες» μπορεί να έχουν άλλη γνώμη από το κεντρικό κράτος -και την ευχέρεια να την επιβάλουν.

Το δίδαγμα είναι μάλλον προφανές: οι μεταφυσικοί ισχυρισμοί του Αρτέμη Σώρρα περιστρέφονταν εξ' αρχής γύρω από εξαιρετικά υλικές συνθήκες και λογαριασμούς. Ο κινητήρας της επιτυχίας ήταν η μι-

κροαστική δυσφορία απέναντι στην κρατική εξουσία, η αντίθεση μεταξύ της επαρχίας και του κέντρου και στην πράξη «η είσπραξη των φόρων», όπου φόροι είναι ο,τιδήποτε επιβάλλεται από το κεντρικό κράτος στους αγνούς μικρούς εργοδότες και ιδιοκτήτες, από τα ένηση μέχρι τις κλήσεις για παράνομο παρκάρισμα. Στο τέλος, εφόσον κανείς αποδειχθεί αρκετά επιδέξιος στην οργανωμένη μεσολάβηση τέτοιων αντιθέσεων, μπορεί έως και είσοδο στη Βουλή να εξασφαλίσει! Πράγμα που έχει ήδη αποδειχθεί στην περίπτωση της Χρυσής Αυγής, οργανισμού που κατόρθωσε να εκπροσωπεί τμήματα της ελληνικής αστυνομίας και του ελληνικού κεφαλαίου.

Ο Αρτέμης Σώρρας, όπως και διάφοροι παρόμοιοι που ξεφύτρωσαν μετά το 2009, κινούνται σε επικίνδυνες και πρωτόγνωρες περιοχές. Στη συμπλοκή των κρατικών εξουσιών, εκεί όπου το πραγματικό σύνταγμα των κοινωνικών σχέσεων έρχεται σε σύγκρουση με το τυπικό σύνταγμα κι εκεί όπου οι μεταφυσικές αποκτούν υλικό αντίκρουσμα. Αλλά να παίζεις με τα θηρία μετά που έχουν ζυπνήσει, είναι μια δουλειά δύσκολη και επικίνδυνη, όπως πιθανότατα μπορεί να πιστοποιήσει και ο ίδιος ο Σώρρας. Που από μαθητευόμενος μάγος της ιδεολογίας των οικονομικών, εξελίχθηκε σε υποψήφιο εθνοσωτήρα και τελικά σε φυγόδικο με «στέρξη των πολιτικών δικαιωμάτων», προφανώς για να μη γίνει καμιά μαλακία και τον δούμε υπουργό παιδείας.

Προς το παρόν πάντως ο Σώρρας αποδεικνύεται πολύ λιγότερο επιτυχημένος από τους κατά τα άλλα ομοούσιους Χρυσή Αυγή και Σύριζα. Αυτή τη στιγμή κρύβεται κάπου στην Αχαΐα, κυνηγημένος όχι από τους ντόπιους Αχαιοί μπάτσους, αλλά από «ειδική ομάδα της Ασφάλειας Αττικής» που συστάθηκε επί τουτού «για τον εντοπισμό του ζεύγους των καταζητουμένων».²⁰ Προφανώς δηλαδή, όσον αφορά την υπόθεση Σώρρα, η εμπιστοσύνη προς την κατά τα άλλα αποτελεσματικότερη Ασφάλεια Πατρών είναι λιγάκι πεσμένη. Από την άλλη βέβαια, το γεγονός ότι, παρά την αφοσίωση της «ειδικής ομάδας», ο Σώρρας παραμένει ασύλληπτος, μπορεί έως και να μας βάλει σε υποψίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα του ελληνικού κράτους στη μακρινή Αχαΐα.

Πράγμα που μας θυμίζει ότι κουβέντα δεν είπαμε σχετικά με την αγαπημένη μας Πάτρα. Μην αμφιβάλλετε ότι έχουμε γνώμη και γι' αυτό, όπως για τα πάντα! Μόνο που τη φυλάμε για άλλη φορά. Έχουμε ήδη βρει και τίτλο: «Η Επιστροφή του Αρτέμη Σώρρα: Χιλιαστικά κινήματα στην Πελοπόννησο από το 1850 ως τις μέρες μας». Το ξέρουμε ότι ανυπομονείτε...

1. E. P. Thompson, *The Making of the English Working Class*, Penguin, 1991 (Α' Έκδ. 1963), σελ. 12.
2. «Κατέκλυσαν την Πάτρα Υποστηρικτές του Αρτ. Σώρρα», *Καθημερινή*, 6/4/2017.
3. Ακριβέστερα, ο Σώρρας ισχυριζόταν ότι διαθέτει «δολάρια», αλλά αυτό δεν επηρεάζει το γενικό επιχείρημα και παραλείπεται για χάρη της απλότητας. Σε δώδεκα χιλιάδες ανέρχονται όσοι προσκόμισαν εξώδικα του Αρτέμη Σώρρα σε δημόσιες υπηρεσίες προκειμένου να εξασφαλίσουν μη καταβολή χρεών. Σχετικά δες Ιωάννα Μάνδρου, «Για Συγκρότηση και Διεύθυνση Εγκληματικής Οργάνωσης Διώκεται ο Αρτέμης Σώρρας», *Καθημερινή*, 28/3/2017.
4. «Πρόκειται για μια Ιστορική Καταστροφή που έχει Επέλθει λόγω Ιδεοληψίας: Συνέντευξη Ευ. Βενιζέλου στο Ραδιόφωνο του ΣΚΑΙ και στους Δημοσιογράφους Τάκη Χατζή και Γιώργο Παπαχρήστο», <http://www.evenizelos.gr/mme/interviews/417-interviews2017/5613-skai.html>. Το όνομα του σάιτ του Βενιζέλου αποδεικνύει πόσο θα ήθελε να είναι ο αληθινός Βενιζέλος ενώ στην πραγματικότητα είναι ο πέτσιος.
5. Γιάννης Παπαδογιάννης, «Τα 600 δισ. του κ. Σώρρα και τα Εξώδικα Δανειοληπτών στις Τράπεζες», *Καθημερινή*, 29/5/2016.
6. Γιάννης Παπαδόπουλος, «Θα σας Φτιάξουμε και... Παγοδρόμιο», *Καθημερινή*, 16/1/2017.
7. Ανδρέας Δρυμιάτης, «Μήπως δεν Φταίει Μόνο ο Αρτέμης Σώρρας;», *Καθημερινή*, 23/1/2017.
8. Γιάννης Παπαδόπουλος, «Θα σας Φτιάξουμε και... Παγοδρόμιο», *Καθημερινή*, 16/1/2017.
9. Για 6.000 εξώδικα δες Γιάννης Παπαδόπουλος, «Θα σας Φτιάξουμε και... Παγοδρόμιο», *Καθημερινή*, 16/1/2017. Για 12.000 εξώδικα δες Ιωάννα Μάνδρου, «Για Συγκρότηση και Διεύθυνση Εγκληματικής Οργάνωσης Διώκεται ο Αρτέμης Σώρρας», *Καθημερινή*, 28/3/2017.
10. Γιάννης Παπαδόπουλος, «Τα "Συγχωροχάρτια" για Χρέη Εκατομμυρίων», *Καθημερινή*, 27/3/2017.
11. Ιωάννα Μάνδρου, «Ανευ Προηγουμένου η Απάτη Σώρρα», *Καθημερινή*, 29/3/2017.
12. Στέφανος Κασιμάτης, «Το Βυθόμετρο της Βλακείας μας», *Καθημερινή*, 6/1/2017.
13. «Υψηλοί Τόνοι κατά τη Κυβέρνησης από τα Κόμματα της Αντιπολίτευσης», *Καθημερινή*, 6/1/2017.
14. Ιωάννα Μάνδρου, «Δικαιοσύνη Καλεί Σώρρα», *Καθημερινή*, 15/3/2017.
15. Ιωάννα Μάνδρου, «Ανευ Προηγουμένου η Απάτη Σώρρα», *Καθημερινή*, 29/3/2017.
16. Stratfor, *The Geopolitics of Greece: A Sea at Heart*, www.stratfor.com, 6/2010.
17. Το ίδιο.
18. Για μια συνοπτική περιγραφή του επεισοδίου δες Τασούλα Καραϊσκάκη, «Οι Εξαγριωμένοι της Φοροκλοπής», *Καθημερινή*, 21/8/2016.
19. Γιάννης Παπαδόπουλος, «Όταν ο Παραλογισμός Οδηγούσε σε Συλλήψεις Συμβολαιογράφων», *Καθημερινή*, 29/3/2017.
20. Γιάννης Σουλιάτης, «Μυστική Επιχείρηση της ΕΛ.ΑΣ. στο Αίγιο για τη Σύλληψη του Σώρρα», *Καθημερινή*, 26/4/2017.